

Broj:

26.08.2019.godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f stav 1 tačka 8 Zakona o zaštiti konkurencije (*»Sl.list CG«, br. 44/12 i 13/18*), člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći (*»Službeni list Crne Gore«, br. 12/18*) u postupku ocjene usklađenosti po prijavi državne pomoći od strane Ministarstva finansija, na osnovu Prijedloga mišljenja v.d. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, dostavljenog shodno članu 22 stav 1 tačka 7 Zakona o zaštiti konkurencije, daje sljedeće

MIŠLJENJE

1. Nacrt ugovora o koncesiji za aerodrome Crne Gore i Koncesioni akt za dodjelu koncesije za izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje aerodroma Crne Gore ne odnose se na državnu pomoć, pod uslovom da je:

-tenderski postupak odabira koncesionara konkurentan, transparentan, nediskriminirajući i bezuslovan,

-visina koncesione naknade, tarifa za pružanje usluga i dužina trajanja koncesije regulisane tako da spriječe prekomjerne cijene i zaradu, ali i da koncesionaru omoguće dovoljan i razuman povraćaj investiranog.

2. Nakon zaključenja ugovora između koncesionara i koncedenta, Agencija za zaštitu konkurencije će sprovesti ispitni postupak radi utvrđivanja ispunjenosti uslova iz tačke 1 ovog Mišljenja, o čemu će odlučiti rješenjem.

POSTUPAK

Ministarstvo finansija se iz razloga pravne sigurnosti obratilo Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija), radi davanja mišljenja da li se na osnovu predloženih akata vrši dodjela državne pomoći.

Na ocjenu su dostavljeni Nacrt ugovora o koncesiji za aerodrome Crne Gore i Koncesioni akt za dodjelu koncesije za aerodrome Crne Gore.

U Koncesionom aktu za dodjelu koncesije za aerodrome Crne Gore je navedeno da je u skladu sa Zakonom o koncesijama (*»Službeni list Crne Gore«, br. 08/09*), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva pripremilo Koncesioni akt za davanje koncesije za korišćenje aerodroma Tivat i Podgorica konkurentski izabranom najboljem ponuđaču (Koncesionar), koji će osnovati i registrovati pravno lice, sa sjedištem u Crnoj Gori, za obavljanje koncesione djelatnosti.

Međunarodna finansijska korporacija (IFC) je uradila procjenu, struktuirala koncesiju i obavila prethodne radnje potrebne za objavu tendera. Izvršene procjene, detaljnih tehničkih, pravnih, finansijskih i ekonomskih studija, kao i odluke koje je donijelo Ministarstvo saobraćaja i pomorstva detaljnije su prikazani u Koncesionom aktu.

Na osnovu sklopljenog Ugovora između Ekonomskog fakulteta u Podgorici i privrednog društva Aerodromi Crne Gore AD iz aprila 2019. godine, Ekonomski fakultet je izvršio procjenu tržišne vrijednosti imovine Društva na dan 31.12.2018. godine, čime je ispunjen uslov iz člana 61 Zakona o koncesijama.

Za potrebe utvrđivanja tržišne vrijednosti privrednog društva Aerodromi Crne Gore AD korišćena je prinosna metoda - metoda diskontovanja budućih novčanih tokova, kako bi se procijenila vrijednost neto imovine, odnosno neto kapitala. Tržišna vrijednost na osnovu navedene metode utvrđuje se na osnovu prinosne sposobnosti Društva, tj. sposobnosti da generiše profit u budućem vremenskom periodu.

Pravni osnovi za dodjelu koncesije za aerodrome Crne Gore

Ustav Države Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, broj 1/07 i 38/13), član 58, definiše da su dobra u opštoj upotrebi u državnoj svojini;

Zakon o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore“, broj 21/09 i 40/11), član 10, definiše da su aerodromi dobra u opštoj upotrebi;

Zakon o koncesijama („Službeni list Crne Gore“, broj 08/09), član 6, definiše da predmet koncesije može biti izgradnja, održavanje i korišćenje ili rekonstrukcija, modernizacija, održavanje i korišćenje ili korišćenje objekata vazdušnog saobraćaja i aerodroma;

Zakon o koncesijama („Službeni list Crne Gore“, broj 08/09), član 9, definiše da odluku o davanju koncesije na predmetu koncesije na kojem svojinska prava i ovlašćenja vrši Crna Gora donosi Vlada Crne Gore, odnosno Skupština;

Zakon o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore“, broj 21/09 i 40/11), član 29, definiše da nepokretnim i pokretnim stvarima i drugim dobrima u državnoj imovini u vrijednosti do 150 miliona eura, na kojima svojinska ovlašćenja vrši Crna Gora, raspolaže Vlada;

Zakon o koncesijama („Službeni list Crne Gore“, broj 08/09), član 43, definiše da se Ugovor o koncesiji zaključuje u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke, odnosno u roku utvrđenom u odluci o davanju koncesije, u skladu sa tenderskom dokumentacijom, dostavljenom ponudom i odlukom o davanju koncesije,

OPIS KONCESIONE DOKUMENTACIJE

Koncesioni akt

Tenderski postupak

Tenderski postupak biće organizovan tako da omogući Ministarstvu i Vladi Crne Gore da optimizuju strukturu projekta u kontekstu dijaloga sa kvalifikovanim ponuđačima radi postizanja najbolje vrijednosti za uloženi novac za javni sektor po pitanju uslova, načina, kvaliteta i obima pružanja koncesione usluge.

U skladu sa članom 38 Zakona o koncesijama, Ministarstvo će sprovesti dvostepeni postupak i u tu svrhu će formirati Tendersku komisiju sa zadatkom sprovođenja tenderskog postupka za dodjelu koncesije.

Dvostepeni postupak obuhvata faze:

Faza 1: Javni oglas za pretkvalifikaciju („Javni oglas“), i zatim Faza 2: Poziv za dostavljanje ponuda („Poziv“),

U prvoj fazi, Ministarstvo će objaviti javni oglas, dok se u drugoj fazi poziv upućuje kvalifikovanim ponuđačima iz prve faze.

Domaće ili strano pravno ili fizičko lice, koje istupa u svojstvu samostalnog ponuđača ili u konzorcijumu, imaće pravo da učestvuje u tenderskom postupku i to podnošenjem samo jedne ponude. Konzorcijum ne smije da bude sačinjen od više od 5 članova. Svi članovi konzorcijuma će biti solidarno odgovorni za ponudu. Nijedan potencijalni ponuđač ne može da se pretkvalifikuje ako ima više od 5% udjela (direktno ili indirektno) u drugom ponuđaču. Ako ima 5% ili manje, ova informacija mora da bude poznata Ministarstvu, radi dobijanja odobrenja od strane Tenderske komisije.

Nijedan ponuđač ni član konzorcijuma ne može biti pretkvalifikovan ukoliko kontroliše ili je kontrolisan od strane avioprevoznika (ili bilo kog operatera civilnih vazduhoplova).

Faza 1 – Javni oglas za pretkvalifikaciju

Za fazu 1, uputstva za ponuđaće će uključivati, ali neće biti ograničena na:

- (i) opis konteksta Projekta,
- (ii) opis namjeravanog tenderskog postupka,
- (iii) kriterijume koji će se koristiti radi ocjene prijave za pretkvalifikaciju,
- (iv) dokumentaciju koju ponuđači moraju da podnesu (npr. kvalifikaciju matičnog društva ili zavisnog društva) kao dokaz o ispunjavanju kriterijuma,
- (v) dinamiku tenderskog postupka.

Odgovori na Javni oglas za pretkvalifikaciju će pružati osnovne informacije potrebne za pretkvalifikaciju i odabir strana koje će biti pozvane da učestvuju u drugoj fazi.

Tenderska komisija će odrediti koja lica/konzorcijumi prelaze zadate pragove u svim bitnim aspektima na testu prošao/pao. Većina kriterijuma su izraženi u jasnim i objektivnim pragovima koji moraju da se zadovolje kako bi se kvalifikovao.

Nakon što Tenderska komisija pretkvalifikuje učesnike za fazu Poziva, objaviće se poziv za fazu 2.

Faza 2 - Poziv

Za fazu 2, Uputstva ponuđačima će uključivati, ali neće biti ograničena na:

- (i) opis konteksta Projekta,
- (ii) kriterijume koji će se koristiti radi ocjene ponuda,
- (iii) dokumentaciju koju ponuđači moraju da podnesu (npr. kvalifikaciju matičnog društva ili zavisnog društva) kao dokaz o ispunjavanju kriterijuma,
- (iv) dinamiku tenderskog postupka.

Ponude dostavljene kao odgovor na Poziv moraju da sadrže sve elemente definisane pozivom za sprovođenje aktivnosti koje su predmet Koncesije. Ponude takođe moraju da sadrže obezbjeđenje ponude, u formi koja je prihvatljiva Ministarstvu.

Nakon podnošenja konačnih ponuda, one mogu biti pojašnjene u mjeri u kojoj je to dozvoljeno primjenjivim zakonima, pod uslovom da ovo ne podrazumijeva promjene osnovnih karakteristika ponude kada takve varijacije mogu da ugroze konkurenciju ili da imaju diskriminatorni efekat.

Tenderska komisija će odrediti koji ponuđač nudi najpovoljniju ponudu na osnovu kriterijuma za najpovoljniju ponudu, određenih u instrukcijama za ponuđače.

Datum	Događaj
Avg/Sept 2019.	Javni poziv za podnošenje zahtjeva za pretkvalifikaciju (indikativno 45 dana)
Oktobar 2019.	Ocjenjivanje prijave za pretkvalifikaciju ponuđača
Novembar 2019.	Javni poziv kvalifikovanim ponuđačima da učestvuju u PDP (indikativno 60 dana)
Novembar 2019- Januar 2020.	Priprema ponuda, podnošenje, vrednovanje, Objavljivanje Izabranog Ponuđača, komercijalno zatvaranje
Februar/Mart 2020.	Finansijsko zatvaranje (potpisivanje svih finansijskih dokumenata)/ završavanje svih zahtjeva kako bi Ugovor o Koncesiji proizvodio dejstva

USLOVI KOJE JE KONCESIONAR DUŽAN DA ISPUNJAVA U POGLEDU TEHNIČKE OPREMLJENOSTI, FINANSIJSKE SPOSOBNOSTI I OSTALE REFERENCE

Koncesionar će snositi sve finansijske rizike i troškove povezane sa poslovanjem Aerodroma tokom cijelog trajanja koncesije. Iz tog razloga, definišu se sljedeći kvalifikacioni kriterijumi:

Kvalifikacioni kriterijumi

Ponuđači će u skladu sa članom 23 Zakona o koncesijama morati da dokažu podobnost za učešće. Kao nepodobni da učestvuju u javnom nadmetanju za davanje Koncesije će se smatrati, kako slijedi:

- privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici nad kojima je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije, osim postupka reorganizacije u skladu sa zakonom kojim je uređena insolventnost privrednih društava;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su pravosnažnom presudom osuđena za krivično djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja imaju objavljuvanja javnog oglasa;
- poslovne organizacije, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnosti (posredno preko zavisnog društva ili neposredno) ili sprovode transakcije koje nijesu u skladu sa sankcijama donošenim od strane Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih Nacija ili njegovih komiteta ili sankcija koje je donijela Crna Gora.

Ponuđači će podobnost dokazati dostavljanjem dokaza izdatih od nadležnih organa, koji nijesu stariji od 90 dana od dana objavljuvanja oglasa.

Dalje, ponuđači će morati da dokažu da ispunjavaju minimalne tehničke i finansijske kriterijume kako bi bili kvalifikovani da učestvuju u fazi 2 Poziva. Kriterijumi su sljedeći:

(i) Tehnički kriterijum 1: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, član koji je aerodromski operater) mora da dokaže da trenutno aktivno posluje i na kopnu i u vazduhu u najmanje jednom aerodromu koji opslužuje najmanje pet miliona međunarodnih putnika godišnje u posljednje tri godine, i najmanje jednom aerodromu koji opslužuje najmanje dva miliona putnika pojedinačno godišnje u posljednje tri godine, Ili, Ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, član koji je aerodromski operater) mora da dokaže da trenutno aktivno posluje i na kopnu i u vazduhu u najmanje jednom aerodromu koji opslužuje najmanje 10 miliona međunarodnih putnika godišnje u posljednje tri godine.

(ii) Tehnički kriterijum 2: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, član koji je aerodromski operater) mora da dokaže da je bio odgovoran za (i) razvijanje, projektovanje, inženjering, nabavljanje i izgradnju, ili (ii) upravljanje i nadgledanje izgradnje aerodroma, minimalne ukupne vrijednosti od 300 miliona eura u posljednjih 10 godina, sa ukupnom vrijednošću izgradnje od 100 miliona eura u najmanje jednom aerodromu.

(iii) Tehnički kriterijum 3: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, član koji je aerodromski operater) mora posjedovati sopstvenu licencu za operatera, a ne licencu obezbijedjenu akvizicijom (ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji ili kupovini).

(iv) Tehnički kriterijum 4: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, član koji je aerodromski operater) mora posjedovati potvrdu kvaliteta u pružanju usluga putnicima, razvoju aerodroma, razvoju neavigacijskih sadržaja, doprinosa avio-dostupnosti zemlje posjedovanjem odgovarajućih sertifikata.

(v) Finansijski kriterijum 1: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, finansijski član), mora da dokaže da ima imovinu vrijednu 200 miliona eura u posljednjih pet godina izvještavanja. U slučaju konzorcijuma, ukupna imovina svih članova konzorcijuma mora biti najmanje 400 miliona eura u posljednjih pet godina izvještavanja.

(vi) Finansijski kriterijum 2: ponuđač (ili ako je u pitanju konzorcijum, finansijski član), mora da dokaže da je finansirao infrastrukturne projekte ukupne vrijednosti od najmanje 300 miliona eura, uključujući najmanje jedan projekat od 100 miliona eura u posljednjih 10 godina.

(vii) Finansijski kriterijum 3: udio aerodromskog operatera u konzorcijumu može biti najmanje 10%.

Ponuđači će morati da podnesu dokaze o ispunjavanju ovih kvalifikacionih kriterijuma.

Tenderska komisija će preduzeti detaljno ocjenjivanje svih prijava, kako bi analizirala odaziv i ispunjavanje ovih kvalifikacionih kriterijuma, u skladu sa primjenjivim zakonima.

KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJBOLJE PONUDE

Kvalifikovani ponuđači će biti pozvani da podnesu tehničku, finansijsku ponudu i ponudu poboljšanja avio dostupnosti u skladu sa Uputstvima ponuđačima za fazu 2. Uslovne ponude neće biti prihvaćene.

Tehničke ponude će biti ocjenjivane na osnovu kombinacije vrednovanja ne-subjektivnih parametara po principu prošao/pao na osnovu predefinisanih kriterijuma (npr. funkcionalnost, obavezni poslovni plan, nivo finansijskog učešća).

Finansijske ponude će biti ocjenjivane na osnovu:

- iznosa ponuđene jednokratne koncesione naknade;
- procenta bruto prihoda u vidu godišnje koncesione naknade;
- Investicionog programa.

Ponuda za poboljšanje avio dostupnosti biće ocjenjivana na osnovu:

- ponuđenog unaprjeđenja aviodostupnosti (npr. razvoj novih ruta, zadržavanje postojećih, obezbjeđenje direktnih ruta prema glavnim evropskim destinacijama i sl.).

Ponuda ponuđača sa najvećom ponderisanom vrijednošću tehničke, finansijske i ponude za poboljšanje avio dostupnosti će se proglasiti pobjednikom tendera.

Tenderska komisija će preduzeti detaljnu analizu ponuda, kako bi analizirala da li iste odgovaraju na i ispunjavaju postavljene uslove, u skladu sa primjenjivim zakonima.

OBIM I DINAMIKA INVESTICIJA

Očekivani obim investicije je najmanje (*****) EUR tokom prve investicione faze (prve 3 godine), a najmanje (*****) EUR tokom ukupnog trajanja koncesije.

Dinamika investicija

Dinamika realizacije investicionog programa podijeljena je u tri faze:

- Prva faza realizacije – prve 3 godine trajanja Ugovora o koncesiji
- Druga faza realizacije – 4. i 5. godina trajanja Ugovora o koncesiji
- Treća faza realizacije – od šeste do tridesete godine trajanja Ugovora o koncesiji

MINIMALNI OBIM INVESTICIJA U PRVOJ FAZI

U okviru prve faze realizacije investicionog programa (prve 3 godine) minimum investicionih aktivnosti mora obuhvatati, ali ne ograničavajući se na sljedeće:

Na Međunarodnom aerodromu Podgorica:

- proširenje/izgradnja putničkog terminala za 12.500 m² i proširenje dijela pristanišne platforme (obezbijediti ukupno 8 pozicija);
- izgradnja remena poletno sletne staze;
- proširenje postojećeg parking prostora (dupliranje postojećeg kapaciteta).

Na Međunarodnom aerodromu Tivat:

- izgradnja vodnog terminala (Tivat SkyPier) za javni prevoz putnika morskim putem, uključujući i pristupne saobraćajnice;
- izgradnja Marine Air Terminala (MAT) u neposrednoj blizini vodnog terminala za prijem putnika koji za dolazak na aerodrom koriste prevoz morskim putem;
- reparacija postojeće poletno-sletne staze;
- produženje postojeće poletno-sletne staze (izmještanje mjesta slijetanja za prilaz iz pravca RWY14);
- izmještanje postojećeg puta za Ostrvo cvijeća i njegova izgradnja na novoj, planom predviđenoj lokaciji u zahvatu DSL, u rangu gradske saobraćajnice sa zaštitnim ekranima prema polatno-sletnoj stazi.

MINIMALNI OBIM INVESTICIJA U DRUGOJ FAZI

U okviru druge faze realizacije investicionog programa (u trajanju od 2 godine, odnosno četvrta i peta godina investicionog programa) minimum investicionih aktivnosti mora obuhvatati, ali ne ograničavajući se na sljedeće:

Na Međunarodnom aerodromu Podgorica:

- dodatno proširenje dijela pristanišne platforme (obezbijediti ukupno min 11 pozicija);
- proširenje platforme za generalnu avijaciju;
- proširenje i izgradnja remena rulnih staza u skladu sa važećom planskom dokumentacijom.

Na Međunarodnom aerodromu Tivat:

- izgradnja nove rulne staze;
- proširenje postojeće pristanišne platforme u skladu sa važećom planskom dokumentacijom.

OSTALE INVESTICIJE U DRUGOJ I TREĆOJ FAZI

Investicione aktivnosti odabranog ponuđača koje prevazilaze rješenja iz trenutno važećih planskih dokumenata, mogu biti predmet druge ili treće faze investicionog ciklusa (od četvrte do tridesete godine investicionog programa).

Konkretno, u pitanju može biti, ali ne ograničavajući se na sljedeće:

Na Međunarodnom aerodromu Podgorica:

(realizacija u okviru susjednog plana LSL „Cijevna – planska cjelina 2.5“ i kasnije kroz izradu Plana generalne regulacije)

- Proširenje putničkog terminala za dodatnih 12.500 m² prema zapadu, izgradnja komercijalnih sadržaja - manipulacija teretom, logistika, generalna predstavništva, industrija visoke tehnologije, hotel, kongresni centar itd.

Na Međunarodnom aerodromu Tivat:

(realizacija u okviru susjednog DSL “Sektor 25 – Ostrvo cvijeća, Kalardovo i Brdišta” i kasnije kroz izradu Plana generalne regulacije)

- izgradnja nove terminalne zone “Jug”.

Obaveze Koncesionara će biti zasnovane na učinku, što znači da će Ugovor o Koncesiji definisati minimum standarda usluga koji Koncesionar mora da ispuni, i investicije će biti implementirane od strane Koncesionara na način i kada to bude potrebno u oblasti održavanja i širenja kapaciteta zbog porasta saobraćaja.

Ponuđači će biti slobodni da ponude program investiranja za koji oni smatraju da ispunjava uslove Koncedenta, uz obavezu ispunjenja navedenih minimalnih uslova investicionih aktivnosti iz prve i druge faze realizacije investicionog programa. Ovaj pristup je stvoren kako bi maksimizirao benefite dovođenjem stručnosti i efikasnosti privatnog sektora.

Konačno, Aerodromi Crne Gore nijesu dobili sertifikaciju Agencije za Civilno vazduhoplovstvo što je inače zakonska obaveza. Koncesionar će biti u obavezi da

dobije i zadrži tu sertifikaciju, što znači da će morati da investira u izgradnju i održavanje infrastrukture koja će zatim biti predmet evaluacije Agencije za civilno vazduhoplovstvo. Takođe, koncesionar je u obavezi da poštuje svu neophodnu proceduru kako bi Crna Gora zadržala projekat "Jedna bezbjednosna kontrola" (One Stop Security).

USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA KONCESIJE, USLOVI, NAČIN, KVALITETI I OBIM PRUŽANJA KONCESIJE USLUGE

U kontekstu obima pružanja koncesione usluge, važno je istaći da Crna Gora mora dodatno unaprijediti svoju dostupnost uvođenjem većeg broja direktnih i čarter linija sa poželjnih tržišta koje pokrivaju Crnu Goru, pogotovo u periodu van glavne turističke sezone, ali i kroz konkurentne cijene avio karata, posebno cijene aerodromskih usluga, što će se očekivati od Koncesionara.

Ne treba zanemariti ni potrebe investicione zajednice koja se formira u Crnoj Gori i koja podrazumijeva visoko-standardizovanu tražnju i ujedno postavlja opravdane i poželjne zahtjeve prema avio prevozniku i aerodromima Crne Gore, od kojih se sa druge strane očekuje visoko-sofisticirano pružanje usluga.

S toga, očekivanja Koncedenta u vezi sa obavljanjem koncesione djelatnosti i ponuđenim Investicionim programom Koncesionara su da Koncesionar:

- a. Unaprijedi i razvije direktni saobraćaj na Aerodromima;
- b. Proširi kapacitete aerodroma Podgorica i Tivat, u okviru granica koncesionog područja;
- c. Poštuje crnogorske i ICAO standarde iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, kao i odluke, rješenja, zaključke, preporuke i naloge Vlade, ministarstava, Agencije za civilno vazduhoplovstvo, nacionalnih odbora iz oblasti civilnog vazduhoplovstva i bezbjedonosnih službi, a koje se odnose na sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja, kao i da otkloni sve neusaglašenosti identifikovane tokom procesa izdavanja sertifikata, na Aerodromima, na najbolji mogući način.

Obuhvat usluga koje će biti pružene od strane Koncesionara će biti detaljno definisane Ugovorom o Koncesiji, a predlog aerodromskih usluga dat je u Prilogu 3.

Iako koncesiono područje ne obuhvata parcele na Aerodromu Podgorica koje koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore, a uzimajući u obzir činjenicu da je taj aerodrom mješovitog karaktera (civilno-vojni), u tom smislu se od Koncesionara očekuje i sljedeće:

- Da poštuje odredbe međunarodnih ugovora koje je potpisala Crna Gora, posebno obaveze preuzete članstvom u NATO;
- Da poštuje odredbe već potpisanih ugovora između Ministarstva odbrane i Aerodroma Crne Gore;

- Da obezbijedi pravo na besplatno korištenje poletno-sletne staze i manevarskih površina na aerodromu Podgorica i aerodromu Tivat za crnogorske vojne vazduhoplove članicama sporazuma "Partnerstvo za mir" (PIP);
- Da obezbijedi poštovanje specifičnosti vojnog letenja datih u instrukciji za korišćenje vojnog dijela aerodroma za operativno letenje i budućem Pravilniku za operativno letenje državnih vazduhoplova;
- Da obezbijedi nesmetani pristup manevarskim površinama i poletno- sletnoj stazi aerodroma Podgorica za crnogorske vojne vazduhoplove, NATO vazduhoplove i vojne vazduhoplove članica sporazuma "Partnerstvo za mir" u slučaju postavljanja fizičkog razgraničenja (prepreka) između civilnog i vojnog dijela aerodroma u cilju definisanja sterilne zone Aerodroma Podgorica;
- Da ostavi mogućnost sertifikacije vojnog aerodroma prilikom definisanja sterilne zone Aerodroma Podgorica.

ZONA EKSKLUZIVITETA

Tokom trajanja koncesije, Koncesionar neće smjeti da upravlja, neposredno ili posredno, bilo kojim aerodromom u radiusu od 150 kilometara od Međunarodnog aerodroma Podgorica i 150 kilometara od Međunarodnog aerodroma Tivat, sa izuzetkom aerodroma koji se nalaze na teritoriji Crne Gore.

MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I UNAPRJEĐENJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI

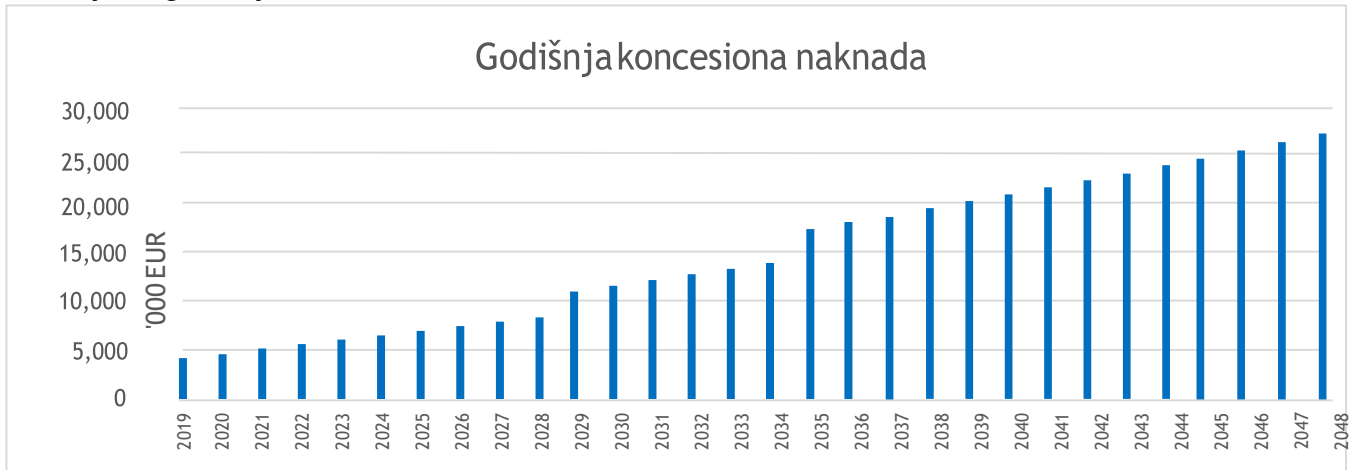
Koncesionar će imati obavezu da sprovede projekat u skladu sa pozitivnim propisima Crne Gore i potpisanim međunarodnim sporazumima, ugovorima i konvencijama u oblasti zaštite životne sredine.

Koncesionar će biti podstaknut da posluje na energetski efikasan način kako bi se maksimizovala isplativost poslovanja.

POČETNI IZNOS KONCESIONE NAKNADE

Koncedent je koristio finansijski model da simulira moguću godišnju koncesionu nadoknadu koju bi Koncesionar plaćao Koncedentu, koristeći osnovni scenario rasta saobraćaja, kao i optimističniji scenario rasta saobraćaja, što je i ilustrovano na donjem grafikonu.

Procjena godišnje koncesione naknade

Dakle, Koncedent je provjerio nekoliko scenarija kako bi došao do pravog balansa između maksimiziranja protoka gotovine za Koncedenta tokom trajanja projekta i dobijanja prihvatljive jednokratne koncesione naknade koja je prihod budžeta Crne Gore.

Pretpostavke su da:

- a) Što je veća jednokratna koncesiona naknada, to je manja godišnja koncesiona naknada;
- b) Što je veća jednokratna koncesiona naknada, veći nivo rizika se prebacuje na koncesionara, pa je stoga i veća premija na rizik koju koncesionar plaća, a time manja godišnja koncesiona naknada;
- c) Što je veća jednokratna koncesiona naknada, manja je ekonomska održivost projekta (povećano opterećenje dugova);

Korišten je finansijski model kako bi se utvrdio i optimalni nivo jednokratne koncesione naknade koji bi ovaj projekat i dalje činio održivim, a da istovremeno maksimizira prihode za Koncedenta.

Na osnovu finansijske analize poslovanja Aerodroma, finansijski je izvodljivo da se zahtijeva plaćanje fiksne jednokratne koncesione naknade, plative na finansijskom zatvaranju, kako bi se uspostavilo plaćanje Koncesione naknade.

Dakle, pretpostavka je da će Vlada dobiti značajne prihode u smislu koncesione naknade.

Na osnovu naprijed navedenog, početni iznos koncesione naknade (jednokratne i godišnje) iznosi:

Koncesiona naknada	Početni iznos koncesione naknade
Jednokratna koncesiona naknada	Minimum 100 mEUR
Godišnja koncesiona naknada	Minimum 10% bruto prihoda

NAČIN ODREĐIVANJA TARIFA ZA PRUŽANJE USLUGA

U skladu sa pozitivnim propisima, aeronautičke naknade će biti definisane Ugovorom o koncesiji. Naknade će biti izražene u eurima i biće predmet mehanizma prilagođavanja indeksiranjem. Ugovor o koncesiji će sadržati i odredbu o metodologiji utvrđivanja aeronautičkih naknada kako bi se ista prilagodila važećim zakonima Crne Gore i relevantnim EU Direktivama. Ministarstvo zadržava pravo da u bilo kom trenutku odobri ili ne odobri promjenu naknada.

Trenutno, maksimalni iznosi Aeronautičkih naknada su izračunati na osnovu aktuelnog cjenovnika Aerodroma Crne Gore. Za potrebe Ugovora o koncesiji, Koncesionar će imati pravo da poveća naknade, u okviru određenih uslova i granica, u skladu sa ECAA sporazumom, pravnom tekovinom EU (Direktive) i ICAO, uključujući i konsultacije sa avio prevoznicima i davanja potencijalnih obrazloženja naknada na osnovu odražavanja troškova, uz neophodnu saglasnost Ministarstva.

Koncesionar može da pregovara o popustima na ove naknade sa svakom individualnom avio kompanijom, na nediskriminatornom osnovu.

Ne-aeronautičke naknade će biti određene u skladu sa tržišnim uslovima.

Svi postojeći ugovori će biti prenijeti od strane Aerodroma Crne Gore na Koncesionara, u skladu sa saglasnošću druge ugovorne strane.

STANJE OBJEKATA PRI PRIMOPREDAJI

Ugovor o Koncesiji sadržaće odredbe koje obezbjeđuju da se Aerodromske aktivnosti nesmetano odvijaju na dan primopredaje, bez prekida pružanja usluga. Dakle, sve saglasnosti, dozvole, osoblje itd. će biti zadržani.

Minimum 9 mjeseci prije isteka koncesije, Koncesionar mora da obezbijedi kompletnu obuku za rukovodni i operativni tim MS o poslovanju i održavanju Aerodroma, kao pripremu za primopredaju. Koncesionar takođe mora da preda operativne pravilnike koje je redovno ažurirao tokom trajanja Koncesije.

Ne manje od 24 mjeseca prije isteka Ugovora o Koncesiji, Koncesionar i Vlada Crne Gore će zajednički sprovesti inspekciju kako bi utvrdili i složili se o potrebnim radovima koje Koncesionar treba da završi. Inspekcija će biti ponovljena 12 mjeseci prije isteka i 3 mjeseca prije isteka koncesije. Koncesionar će takođe pružiti Vladi Crne Gore obezbjeđenje za radove koje treba izvesti prije primopredaje.

Sva nepokretna i pokretna imovina će biti prenijeta na Vladu Crne Gore nakon isteka koncesije, uključujući i zaposlene.

TREKUTNO ZAPOSENI U AERODROMIMA CRNE GORE AD

Koncesionar će imati obavezu da trenutno zaposlenima u Aerodromima Crne Gore AD ponudi ugovor o radu, pod uslovima koji su definisani u Kolektivnom ugovoru akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“.

KONCESIONI UGOVOR

VRIJEME KORIŠĆENJA PREDMETA KONCESIJE

Koncesija po ovom ugovoru traje 30 (trideset) godina.

VISINA, ROKOVI, USLOVI I NAČIN PLAĆANJA KONCESIJE NAKNADE

Koncedent će Koncesionaru plaćati koncesionu naknadu i to: jednokratnu koncesionu naknadu i godišnju koncesionu naknadu.

U roku od sto dvadeset (120) dana nakon što Koncesionar zaključi svaku fiskalnu godinu, Koncesionar će:

- 1) dostaviti Koncedentu godišnje finansijske izvještaje Koncesionara za fiskalnu godinu koja se upravo završila, koji su revidirani od strane nezavisnog revizora, licenciranog za obavljanje djelatnosti u Crnoj Gori („Revidirani godišnji finansijski izvještaj“); i
- 2) dostaviti Koncedentu Godišnji obračun koncesione naknade potpisan od strane nezavisnog revizora iz tačke 1.

NAČIN I ROKOVI OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA ZA FINANSIRANJE KONCESIJE DJELATNOSTI (FINANSIJSKI PLAN) I DINAMIKA ULAGANJA

Koncesionar se obavezuje da, investira minimum miliona € u roku od 3 godine od dana otpočinjanja, odnosno miliona €, tokom trajanja koncesije u skladu sa dostavljenim finansijskim planom i dinamikom ulaganja iz ponude Koncesionara.

Koncesionar se obavezuje da prve tri godine od dana potpisivanja ugovora izvede sljedeće radove:

Na Međunarodnom aerodromu Podgorica:

- proširenje/izgradnja putničkog terminala za 12.500 m² i proširenje dijela pristanišne platforme (obezbijediti ukupno 8 pozicija);
- izgradnja remena poletno sletne staze;

- proširenje postojećeg parking prostora (dupliranje postojećeg kapaciteta).
-(dodati u skladu sa ponudom Koncesionara)

Na Međunarodnom aerodromu Tivat:

- izgradnja vodnog terminala (Tivat SkyPier) za javni prevoz putnika morskim putem, uključujući i pristupne saobraćajnice;
- izgradnja Marine Air Terminala (MAT) u neposrednoj blizini vodnog terminala za prijem putnika koji za dolazak na aerodrom koriste prevoz morskim putem;
- reparacija postojeće poletno-sletne staze;
- produženje postojeće poletno-sletne staze (izmještanje mjesta slijetanja za prilaz iz pravca RWY14);
- izmještanje postojećeg puta za Ostrvo cvijeća i njegova izgradnja na novoj, planom predviđenoj lokaciji u zahvatu DSL, u rangu gradske saobraćajnice sa zaštitnim ekranima prema poletno-sletnoj stazi.
-(dodati u skladu sa ponudom Koncesionara)

Koncesionar se obavezuje da u okviru druge faze realizacije investicionog programa (u trajanju od 2 godine, odnosno četvrta i peta godina investicionog programa) izvede sljedeće radove:

Na Međunarodnom aerodromu Podgorica:

- dodatno proširenje dijela pristanišne platforme (obezbjediti ukupno min 11 pozicija);
- proširenje platforme za generalnu aviaciju;
- proširenje i izgradnja remena rulnih staza u skladu sa važećom planskom dokumentacijom.
-(dodati u skladu sa ponudom Koncesionara)

Na Međunarodnom aerodromu Tivat:

- izgradnja nove rulne staze;
- proširenje postojeće pristanišne platforme u skladu sa važećom planskom dokumentacijom.
-(dodati u skladu sa ponudom Koncesionara)

Koncesionar se obavezuje da u okviru treće faze realizacije investicionog programa (u trajanju od šeste do tridesete godine investicionog programa) izvede sljedeće radove: (dodati u skladu sa ponudom Koncesionara)

VISINA I NAČIN OBEZBJEĐENJA GARANCIJA ZA IZVRŠAVANJE KONCESIONOG UGOVORA

Koncesionar se ovim obavezuje i prihvata na dan zaključenja ugovora i tokom cijelog perioda Trajanja koncesije, dostavlja validnu Garanciju za ispunjenje posla kao i Garanciju za godišnje koncesione naknade, u skladu sa predviđenom dinamikom

realizacije investicija, kao nezavisno i bezuslovno obezbjeđenje za realizaciju investicionog programa.

Garancija za dobro izvršenje mora biti bezuslovna i neopoziva, naplativa na prvi poziv Koncedenta, izdata od strane banke prihvatljive za Koncedenta.

Koncesionar se obavezuje da prvu Garanciju za ispunjenje posla dostavi Koncedentu na Dan zaključenja ugovora u iznosu od % planiranog investicionog programa za prvu godinu ugovora.

Koncesionar se obavezuje da svaku narednu Garanciju za ispunjenje posla, zaključno sa posljednjom godinom Trajanja koncesije, dostavi Koncedentu najkasnije na dan koji pada 30 (trideset) dana prije nego što istekne važnost prethodno izdate Garancije za ispunjenje posla. Svaka Garancija za ispunjenje posla dostavljena nakon prve Garancije za ispunjenje posla važiće najmanje do i uključujući prvi Radni dan nakon isteka perioda od 6 mjeseci po završetku Investicione godine.

Garancija za ispunjenje posla iznosiće % planirane investicije.

Garancija za godišnju koncesionu naknadu mora biti bezuslovna i neopoziva, naplativa na prvi poziv Koncedenta, izdata od strane banke prihvatljive za Koncedenta.

Odredbe ovog ugovora koje se odnose na garanciju za dobro izvršenje posla važe i za garanciju za godišnju koncesionu naknadu.

OCJENA KONCESIONE DOKUMENTACIJE

Postojanje pomoći u smislu člana 107 (1) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije

Prema članu 107. stav 1. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije „svaka pomoć koju je dodijelila država članica ili putem državnih resursa u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanju konkurencije favorizovanjem određenih preduzeća, ili proizvodnje određene robe, nespojiva je sa unutrašnjim tržištem, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica”.

Ove odredbe su detaljnije razrađene u članu 2 Zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore", br. 12/18 od 23.02.2018), koji glasi:

Državna pomoć je:

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;

- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu; i
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Upravo primjenom ovih kriterijuma, Agencija je ocjenjivala da li uslovi pod kojima će biti dodjeljen koncesioni posao omogućavaju ekonomsku prednost budućem koncesionaru, narušavaju, ili prete da naruše konkurenciju na tržištu, uzimajući u obzir činjenicu da je koncesionar (onaj koji upravlja aerodromom) preduzeće u smislu člana 107 (1) UFEU. Pojam preduzeća obuhvata svaki subjekt koji se bavi ekonomskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status i način na koji se financira (Agencija je uzela u obzir tumačenja sadržano u presudama „Judgment of 23 April 1991, Höfner and Elser / Macrotron C-41/90 EU:C:1991:161, paragraph 21; Judgment of 17 February 1993, Poucet and Pistre / AGF and Cancava C-160/91 EU:C:1993:63, paragraph 17; Judgment of 18 June 1998, Commission / Italy C-35/96, EU:C:1998:303, paragraph 36.) Dakle, svaka aktivnost nuđenja robe ili usluga na određenom tržištu je ekonomska aktivnost, posebno uzimajući u obzir da se pravila o dodjeli državne pomoći primjenjuju i na finansiranje aerodromske infrastrukture (Agencija je uzela u obzir tumačenja sadržano u presudi „Judgment of of 12 December 2000, Aéroports de Paris v Commission of the European Communities, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290.“)

Prednost u smislu člana 107 (1) UFEU je svaka ekonomska korist koju korisnik ne bi stekao u normalnim tržišnim uslovima, u svom redovnom poslovanju, to jest da nije bilo državne intervencije. Ukoliko se finansijska situacija korisnika popravi kao rezultat državne intervencije, taj korisnik je ostvario prednost u odnosu na svoje konkurente, kod kojih je intervencija države izostala.

Međutim, ukoliko je država po realnim tržišnim uslovima, stavila na direktno, ili indirektno raspolaganje javna sredstva, javno dobro, kupila ili prodala nepokretnost, takvo djelovanje države se ne može smatrati državnom pomoći (Agencija je uzela u obzir tumačenje sadržano u presudi „Judgment of 16 May 2002, France / Commission (C-482/99, ECR 2002 p. I-4397) ECLI:EU:C:2002:294, paragraph 69.“), već ponašanjem države po principu operatora tržišne ekonomije (MEO – The market economy operator). Ovaj princip predstavlja racionalno, realno, tržišno orijentisano ponašanje države, identično ponašanju privatnog ulagača, bez uplitanja bilo kakvih načela kojima se država ponekad vodi, kada interveniše na tržištu.

Agencija je razmatrala stav Evropske komisije da se, ako se prodaja i otkup imovine, roba i usluga sprovodi putem konkurentnog, transparentnog, nediskriminatornog i bezuslovnog tenderskog postupka, može pretpostaviti da su te transakcije u skladu sa tržišnim principima, pod uslovom da su primijenjeni odgovarajući kriterijumi za odabir kupca (ili prodavca). Agencija smatra da se ovi principi mogu primijeniti i na dodjelu koncesije, te je koncesionu dokumentaciju analizirala u smislu ispunjenosti pravila

bliže definisanih u članovima 89 do 96 Obavještenja Komisije o pojmu državne pomoći u skladu sa članom 107 stav 1 UFEU (OJ C262/1 od 19.7.2016).

S obzirom na to da će koncesija biti dodijeljena putem tenderskog postupka, javno oglašenog, ovaj pravni posao biće zaključen po principu konkurentnosti, jer će omogućiti svim zainteresovanim i kvalifikovanim ponuđačima da učestvuju u procesu, a istovremeno će omogućiti Vladi Crne Gore najbolje uslove, način, kvalitet i obim pružanja koncesione usluge.

Predviđen je dvostepeni postupak i u tu svrhu će biti formirana Tenderska komisija, sa zadatkom sprovođenja tenderskog postupka za dodjelu koncesije.

Dvostepeni postupak obuhvata dvije faze faze, bliže opisane u koncesionom aktu.

Agencija je posebno analizirala da li tenderski postupak omogućava da svi budu na jednak način i razumno obavještavani u svakoj fazi tenderskog postupka. U tom smislu, uzeti su u obzir predviđeni rokovi:

Datum	Događaj
Avg/Sept 2019.	Javni poziv za podnošenje zahtjeva za pretkvalifikaciju (indikativno 45 dana)
Oktober 2019.	Ocjenjivanje prijave za pretkvalifikaciju ponuđača
Novembar 2019.	Javni poziv kvalifikovanim ponuđačima da učestvuju u PDP (indikativno 60 dana)
Novembar 2019- Januar 2020.	Priprema ponuda, podnošenje, vrednovanje, Objavljivanje Izabranog Ponuđača, komercijalno zatvaranje
Februar/Mart 2020.	Finansijsko zatvaranje (potpisivanje svih finansijskih dokumenata)/ završavanje svih zahtjeva kako bi Ugovor o Koncesiji proizvodio dejstva

Agencija smatra da je planiranim vremenskim okvirom obezbijeđena dostupnost podataka i dovoljno vremena za zainteresovane ponuđače, kao i da koncesiona dokumentacija sadrži jasne kriterijume odabira i dodjele, što predstavlja ključne elemente transparentnog postupka odabira.

Takođe, Agencija nalazi da je Koncesionim aktom predviđena obaveza koncesionara da ponudi ugovor o radu svim zaposlenim u „Aerodromima Crne Gore“ pod uslovima koji su definisani u kolektivnom ugovoru Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“. Na ovaj način tenderski postupak nije bezuslovan, radi čega navedenu obavezu

treba preinačiti u mogućnost, čime bi se obezbijedio postupak bezuslovnosti tendera.

U cilju ispunjenja svih načela konkurentnog, transparentnog, nediskriminatornog i bezuslovnog tenderskog postupka, Agencija smatra da je neophodna puna primjena pravila o javnim nabavkama i u tom smislu, preporučuje da se cio postupak sprovede uzimajući u obzir procedure koje Evropska komisija bliže opisuje u "Public procurement ex-ante assessment mechanism", čime će se i Agencija voditi kada bude sprovodila ispitni postupak radi utvrđivanja ispunjenosti uslova iz tačke 1 ovog Mišljenja.

U daljem postupku, Agencija je uzela u obzir činjenicu da je predviđen dvostepeni postupak i dvije faze odabira: Faza 1: Javni oglas za pretkvalifikaciju („Javni oglas“), i zatim Faza 2: Poziv za dostavljanje ponuda („Poziv“), što će omogućiti nediskriminisući i jednak tretman svih ponuđača, objektivne kriterijume odabira, realno upoređivanje i procjenjivanje ponuda, što su neophodni uslovi da bi se osiguralo da je transakcija u skladu s tržišnim uslovima.

Posmatrajući sa stanovišta dodjele državne pomoći, Agencija smatra da kad javni organ prodaje imovinu, robu i usluge, jedini relevantan kriterijum za odabir kupca treba da bude najviša cijena i najpovoljnija ponuda, a da svi posebni uslovi tendera treba da budu nediskriminisući i povezani s predmetom ugovora i specifičnim ekonomskim ciljem ugovora. Ukoliko ne bi bila uzeta u obzir ekonomski najpovoljnija ponuda koja bi odgovarala tržišnoj vrijednosti, takav pravni posao sadržao bi elemente državne pomoći. Ispunjenost ovih uslova, Agencija je cijenila kroz kriterijume za izbor najbolje ponude:

Kvalifikovani ponuđači će biti pozvani da podnesu tehničku, finansijsku ponudu i ponudu poboljšanja avio dostupnosti u skladu sa Uputstvima ponuđačima za fazu 2. Uslovne ponude neće biti prihvaćene.

Tehničke ponude će biti ocjenjivane na osnovu kombinacije vrednovanja ne-subjektivnih parametara po principu prošao/pao na osnovu predefinisanih kriterijuma (npr. funkcionalnost, obavezni poslovni plan, nivo finansijskog učešća).

Finansijske ponude će biti ocjenjivane na osnovu:

- iznosa ponuđene jednokratne koncesione naknade;
- procenta bruto prihoda u vidu godišnje koncesione naknade;
- Investicionog programa.

Ponuda za poboljšanje avio dostupnosti biće ocjenjivana na osnovu ponuđenog unapređenja aviodostupnosti (npr. razvoj novih ruta, zadržavanje postojećih, obezbjeđenje direktnih ruta prema glavnim evropskim destinacijama i sl.).

Ponuda ponuđača sa najvećom ponderisanom vrijednošću tehničke, finansijske i ponude za poboljšanje avio dostupnosti će se proglasiti pobjednikom

tendera. Tenderska komisija će preduzeti detaljnu analizu ponuda, kako bi analizirala da li iste odgovaraju i ispunjavaju postavljene uslove, u skladu sa primjenjivim zakonima.

Svi prethodno navedeni uslovi za sprovođenje tendera omogućiće izbor ekonomski najpovoljnije ponude, koja bi odgovarala tržišnoj vrijednosti, a istovremeno i nediskriminišući tretman svih ponuđača, objektivne kriterijume odabira i dodjele ugovora, koji su dogovoreni prije početka cijelog procesa dodjele koncesije, kako bi se garantovao jednak tretman svih ponuđača.

Kriterijumi za zaključenje ugovora treba da omoguće objektivno upoređivanje i procjenjivanje ponuda, ali da bi se isključilo prisustvo državne pomoći, neophodno je koncesiju za aerodrome ustupiti po realnoj, tržišnoj cijeni, zaključila je Agencija. Iz ovog razloga u daljem postupku ocjene koncesione dokumentacije, analizirani su finansijski i ekonomski aspekti, koji se, prije svega odnose na cijenu koncesionog dobra, koncesionu naknadu i povrat koji očekuje budući koncesionar.

U tom smislu, uzete su u obzir sljedeće studije:

- Rezultati izvršene procjene, detaljnih tehničkih, pravnih, finansijskih i ekonomskih studija, struktura koncesija i preduslovi za objavu tendera, sačinjeni od strane Međunarodne finansijske korporacije (IFC),
- Procjena Ekonomskog fakulteta tržišne vrijednosti imovine Društva na dan 31.12.2018. godine, čime je ispunjen uslov iz člana 61 Zakona o koncesijama.

Kako je navedeno u koncesionoj dokumentaciji, na osnovu prikazanih podataka i urađenih analiza, dostavljene i dostupne dokumentacije (finansijski izvještaji društva, izvještaji nadležnih državnih organa), a na temelju Međunarodnih standarda za procjenu vrijednosti imovine, prakse i iskustva procjenjivača, procijenjena tržišna vrijednost sopstvenog kapitala nakon servisiranja duga privrednog društva Aerodromi Crne Gore AD Podgorica na dan 31.12.2018. godine iznosi **** eura. Ova procjena vrijednosti je uzeta kao relevantna i u odnosu na nju je Agencija formirala svoje mišljenje, posebno uzimajući u obzir praksu i iskustvo procjenjivača i vjeru da je utvrđena realna, tržišna cijena aerodroma.

Za potrebe ocjene da će koncesioni posao biti realizovan po tržišnim uslovima, Agencija je uzela u obzir obaveze koncesionara, kako slijedi:

- Pretpostavljena procjena troškova za kapitalne i veće investicije u održavanje, na osnovu trenutnog stanja imovine, zahtjevima za postizanje usklađenosti i prognozama saobraćaja procijenjene su na (****) miliona eura za oba aerodroma, tokom cijelog trajanja projekta;
- Očekivani obim investicije je najmanje (*****) mil EUR tokom prve investicione faze (prve 3 godine), a najmanje (****) mil EUR tokom ukupnog trajanja koncesije.

Uz pretpostavljena ulaganja Agencija je cijnila predviđenu jednokratnu koncesionu naknadu koja će biti plaćena najkasnije dan prije zaključenja ugovora u skladu sa dostavljenom ponudom koncesionara (uslovom za zaključenje Ugovora o koncesiji) i godišnju koncesionu naknadu koja će se plaćati svakog aprila za prethodnu fiskalnu godinu. Predviđenu obavezu da godišnje finansijske izvještaje Koncesionara za svaku fiskalnu godinu revidira nezavisni revizor, licenciran za obavljanje djelatnosti u Crnoj Gori, Agencija cijeni kao jedan od elemenata za ispunjenje tržišnih uslova pod kojima će se obaviti koncesioni posao.

Stav Agencije je da kad javni organi prodaju imovinu, robu i usluge, jedini relevantan kriterijum za odabir kupca trebalo bi da bude najviša cijena, ali i dodatne ugovorne obaveze (npr. garancija prodavca u odnosu na prodaju ili ostale obaveze koje slijede nakon prodaje). U tom smislu, uzeto je u obzir da je predviđeno da će koncesionar na dan zaključenja ugovora i tokom cijelog perioda trajanja koncesije, dostaviti validnu garanciju za ispunjenje posla kao i garanciju za godišnje koncesione naknade, u skladu sa predviđenom dinamikom realizacije investicija, kao nezavisno i bezuslovno obezbjeđenje za realizaciju investicionog programa. Garancija za dobro izvršenje mora biti bezuslovna i neopoziva, naplativa na prvi poziv Koncedenta, izdata od strane banke prihvatljive za Koncedenta. Dodatno, garancije za dobro izvršenje posla važe i za garanciju za godišnju koncesionu naknadu.

U daljem postupku ocjene, da li će koncesioni posao realizovati po tržišnim uslovima, Agencija je uzela u obzir projekcije prihoda, sačinjene na osnovu premise o transferu postojećih ugovora između Aerodroma Crne Gore i avio prevoznika koji trenutno lete za Crnu Goru, uz pretpostavku da će trenutne aerodromske takse i naknade ostati nepromijenjene, urađena je projekcija prihoda za 30 godina, odnosno za vrijeme trajanja koncesije. Koristeći performanse iz prošlosti kao polazište i pod pretpostavkom da će koncesionar optimizovati ne-aeronautičke aktivnosti ubrzo nakon završetka građevinskog perioda, ne-aeronautički prihodi su projektovani u skladu sa prosjekom koji avio industrija ostvaruje u regionu. Trenutni komercijalni prihodi po putniku su EUR2.1 na TGD i EUR1.9 na TVT. U poređenju imamo EUR3.1 na BEG, EUR4.1 u Beču ili EUR7.6 u Minhenu.

Agencija je uzela u obzir i bruto prihode koji su definisani kao zbir sljedećih stavki (određeni u eurima u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima):

- a) ukupnih bruto prihoda koje je primio Koncesionar, a koji proizlaze iz aeronautičkih prihoda;
- b) ukupnih bruto prihoda koje je primio Koncesionar, a koji proizlaze iz ne-aeronautičkih prihoda;
- c) primljenih iznosa ili potraživanja iz prodaje i usluga koje Koncesionar naplaćuje ili ih pripisuje aerodromskom poslovanju;
- d) bilo kojih prihoda iz osiguranja koje Koncesionar primi;
- e) bilo kojih i svih drugih prihoda Koncesionara dobijenih aerodromskim poslovanjem, koji nijesu na drugi način uključeni u obračun ukupnih bruto prihoda pod tačkama (a) do (d) iznad, kao što su prilivi od kamata i kazni i novčanih kazni

naplaćenih trećim licima za kasno plaćanje aeronautičkih prihoda i ne-aeronautičkih prihoda.

U konačnoj analizi uslova pod kojima će budući koncesionar poslovati, predviđene obaveze i projektovani prihodi, Agencija zaključuje da je vrijeme korišćenja predmetne koncesije od 30 godina, rok koji će ostaviti koncesionaru uobičajeni povrat, ne više od toga.

Sagledavši sve predviđene uslove dodjele koncesije za aerodrome, kao i navedenu preporuku, Agencija smatra da je predviđeni postupak otvoren, transparentan, nediskriminirajući i bezuslovan i da će omogućiti davanje koncesije po tržišnim uslovima, ukoliko su visina koncesione naknade, tarifa za pružanje usluga i dužina trajanja koncesije regulisane tako da spriječe prekomjerne cijene i zaradu, ali i da koncesionaru omoguće dovoljan i razuman povraćaj investiranog.

Sve prethodno date ocjene, tumačenja, zahtjeve i preporuke, Agencija je iznjela uzimajući u obzir odluku Evropske komisije State Aid SA.44259 (2016/N) i saopštenje Evropske komisije u vezi sa odlukom State Aid SA.48509.

MIŠLJENJE

Nacrt ugovora o koncesiji za aerodrome Crne Gore i Koncesioni akt za dodjelu koncesije za izgradnju, rekonstrukciju, modernizaciju, održavanje i korišćenje aerodroma Crne Gore ne odnose se na državnu pomoć ako je:

- tenderski postupak odabira koncesionara konkurentan, transparentan, nediskriminirajući i bezuslovan,
- visina koncesione naknade, tarifa za pružanje usluga i dužina trajanja koncesije regulisane tako da spriječe prekomjerne cijene i zaradu, ali i da koncesionaru omoguće dovoljan i razuman povraćaj investiranog
- i ukoliko se ispune uslovi predviđeni koncesionom dokumentacijom sa preporukom Agencije u dijelu koji se odnosi na bezuslovnost tendera.

Nakon zaključenja ugovora između koncesionara i koncedenta, Agencija za zaštitu konkurencije će sprovesti ispitni postupak radi utvrđivanja ispunjenosti uslova, o čemu će odlučiti rješenjem.

ČLAN SAVJETA

Novo Radović

PREDSJEDNIK SAVJETA

Miodrag Vujović